

Les petites passes de Lionel Jospin pel català

El primer ministre francès, Lionel Jospin, ha signat una part mínima de la Carta de les Llengües Minoritàries i Regionals. Però a Catalunya Nord els responsables d'escoles i moviments culturals no creuen que això serveixi perquè millori la situació del català.

Per fi, i després de posar tots els retards i perds possibles, el govern francès va signar la Carta de les Llengües Minoritàries i Regionals. Era el 7 de maig, tot just iniciada la cursa electoral per al Parlament Europeu. I a bones o a dolentes, el govern Jospin es va decidir a firmar el document sense témer el possible enrenou polític (que també n'hi va haver). Aquesta Carta va ser adoptada el 1992 pels estats membres del Consell d'Europa, i compromet els governs que la signen i ratifiquen a promoure i protegir les llengües que prèviament ha reconegut com a pròpies, com a símbols del seu patrimoni, i no com a pretextos per invocar "enemics interiors" i caces de bruixes. Els signataris s'obliguen a "respectar l'àrea geogràfica de cada una de les llengües" que integren el seu territori, així com a "facilitar-ne l'ensenyança oral i escrita".

A l'estat francès són 75 les llengües considerades pels experts com a "patrimoni nacional" (la major part de les quals en els anomenats territoris d'ultramar). "Setanta-cinc llengües, quina extraordinària riquesa cultural!", va exclamar la ministra de Cultura i principal responsable de l'aplicació de la Carta, Catherine Trautmann, en una entrevista pocs dies després de la signatura. Una manera ben francesa de desviar el fons de la qüestió: quines seran les llengües que es beneficiaran de la protecció de l'estat més centralista d'Europa? El català i el basc, com el bretó i l'alsacià, te-

nen totes les de guanyar en la cursa, un cop que aquesta hagi arribat a bon terme. Perquè en aquests moments encara falta ratificar el document.

Una carta... a la carta. A Catalunya Nord, però, acostumats a la desídia, quan no a l'hostilitat, parisenca, la signatura de la Carta no ha despertat gaires alegries. Dels 94 articles del document, els

**Alà Baylac-Ferrer,
president de la
Federació per la
Llengua: "no hi ha
cap mesura nova,
per exemple,
sobre els mitjans
de comunicació".**

països signataris tenen l'avantatge de poder-ne escollir un mínim de 35 de la tercera part, llevat d'uns quants paràgrafs comuns i obligatoris. París n'ha escollit 39, la qual cosa demostra que el govern de coalició d'esquerres tampoc vol arriscar massa en un tema sobre el qual es pot permetre el luxe de crear certes tensions internes (començant pel ministre de l'Interior, Jean Pierre Chevènement). Per ratificar-la primer cal fer una votació parlamentària, i en el cas francès, com que és un assumpte

que afecta directament "el cor de la República" (la Constitució) abans cal una consulta amb les més altes instàncies jurídiques. El president francès, Jacques Chirac, ha demanat al Tribunal Constitucional que es pronunciï sobre l'elecció dels articles que ha fet el govern del seu primer ministre. Però els precedents no són encoratjadors: l'any 1996 el Consell d'Estat (un òrgan consultiu) ja es va pronunciar en contra del document per considerar-lo contrari a l'article 2 de la Carta Magna, que estipula el francès com a llengua nacional. Caldrà veure què diu ara el Tribunal.

Recel laic. El govern Jospin aposta aquest cop per un informe prevj d'un reconegut professor de Dret Públic, Guy Carcassonne, que creu que l'adopció dels articles més "suavis" de la Carta (ja per si sola força aigualida en comparació, per exemple, amb els estatus d'autonomia de l'estat espanyol) no entra en contradicció amb la forta tradició centralista de l'estat francès. De fet Carcassonne va enumerar fins a 55 articles compatibles amb la Constitució, però París va preferir quedar-se'n només 39, no fos cas. Aquest sembla el camí escollit pel govern Jospin, i, malgrat la falta de detalls concrets sobre els compromisos adoptats, recentment Carcassonne es manifestava moderadament optimista sobre la resolució favorable als 39 articles escollits en una conversa amb aquest setmanari.

Quines són en línies generals els compromisos de Jospin per garantir "la utilització de les llengües minoritàries en la vida pública"? Doncs en primer lloc el reconeixement per part de l'estat de les escoles que fan l'ensenyament en català, que, com les *calandretes* occitanes, les *diwan* bretones o les *ikastolak* basques, suporten ara per ara el mateix estatut que les escoles privades confessionals (que en un país com França són controlades amb recel orgullosament laic). Per aquest reconeixement, però, hi ha diversos peatges, com que les famílies siguin "prou nombroses" per formar les classes i que en tot cas s'aturin a l'ensenyament secundari.

En aquest sentit, el Ministeri d'Educació francès ja ha iniciat converses amb representants d'aquestes escoles, com La Bressola, on s'estudia la possibilitat d'integrar-les a la xarxa pública. Primer el diàleg s'ha fet de manera multilateral i a partir d'ara amb les escoles de cada llengua en particular. Segons Jospin aquestes negociacions s'haurien de cloure a finals de juliol. Després de la darretera d'aquestes reunions feta la setmana passada, Joan-Pere le Bihan, responsable de la Bressola, és més optimista que no ho era abans. Ha trobat en el ministeri una actitud constructiva, tot i que l'aplicació d'un nou model pot ser lenta, ja que els falten mitjans. De moment ja ha convocat una assemblea dels centres de La Bressola per al proper 19 de juny per decidir quines mesures emprenen a partir d'ara.

Un pas massa petit. A part de l'ensenyament, altres mesures previstes a partir de la signatura de la Carta són: la traducció de les lleis més importants a les llengües en qüestió; la possibilitat de publicar els bans en català; i que s'"encoratjarà" la producció de programes audiovisuals en la llengua pròpia.

Per Alà Baylac-Ferrer, president de la Federació per la Llengua i la Cultura Catalanes (FLCC), la signatura de la Carta "és un pas molt petit, massa petit. És simbòlic i s'assembla molt a una operació

d'imatge favorable a França". I posa com a exemple d'aquesta política d'aparador d'actituds actuals contràries als *bons* propòsits de Jospin: "a Perpinyà i a Ceret, per exemple, estan refusant places de mestres per a obrir classes bilingües tot i la demanda dels pares". Es calcula que a Catalunya Nord l'ensenyament totalment o parcial en català només arriba a un 1% de l'alumnat, quan hi ha una demanda d'un 40% de pares que ho volen així. Baylac-Ferrer també assegura que quasi tots els articles signats són les mínimes mesures que ja s'estan aplicant ara. I en canvi, continua Baylac-Ferrer, "no hi ha cap mesura nova, per exemple, pel que fa als mitjans de comunicació".

Altres comunitats lingüístiques afectades per la Carta tampoc es fien del govern Jospin i ja han fet algunes mostres de reivindicació. Per exemple, el diumenge dia 5 de juny, 6.000 militants nacionalistes (3.000 segons la policia) van reunir-se a la població bretona de Carhaix (Finisterre) per demanar que s'apliquin les primeres mesures en el camp de l'educació primària, el sector que necessita més urgentment un marc legal clar.

La ràpida decisió francesa ha estat possible gràcies, entre altres

raons, a la confortable popularitat de què continua gaudint Jospin en els sondejos. A més, la signatura de la Carta no ha despertat el més mínim ressò en l'Hexàgon, excepte a Catalunya Nord, Bretanya, Occitània, Alsàcia i País Basc francès. A París les reaccions han estat tan contradictòries com els sentiments que desperta una decisió d'aquest tipus en un estat que s'enorgulleix de combatre el domini de l'anglès arreu del món. La "defensa" de la llengua francesa uneix tant líders de l'esquerra (Jean Pierre Chévenement) com de la dreta (Charles Pasqua, ex-ministre de l'Interior, o l'inefable Jean-Marie Le Pen). La premsa francesa ja els ha batejat des de fa temps: són els "integrates republicans", contraris al Tractat d'Amsterdam, a la mundialització i a la pèrdua de qualsevol prerrogativa de l'estat nació. Reconèixer l'existència de llengües que agrupen uns quants milers de persones en un estat de 56 milions d'habitants "equivaleix a tornar a la edat mitjana", en paraules d'un d'aquests dirigents, el socialista Georges Sarre. I això que la Carta no parla mai de drets col·lectius, sinó d'individuals.

Manifestació a Perpinyà per l'ensenyament català a les escoles. A Catalunya Nord són bastant escèptics sobre la signatura de la Carta per part del govern de Lionel Jospin (foto a l'altra pàgina).

Jordi Zamora (París) / Redacció